

Bygg i trä

Bygg i trä genomförs av Skogsindustrierna i samarbete med bygg- och trävaruhandeln.

Byggbeskrivningarna och bygg-dvdfilmerna är uppdelade i fyra serier: **invändigt**, **utvändigt**, **renovering** och en **allmän** om material, tillbehör och hobbysnickerier. Alla byggbeskrivningar finns också på vår hemsida. Där finns även en interaktiv tjänst som ger möjlighet att måttanpassa utvändiga byggprojekt efter egna förutsättningar samt skriva ut arbetsritningar, materialspecifikation och underlag för bygglovsansökan.

För fler tips och idéer om god träanvändning besök:

www.byggbeskrivningar.se

Allmänt

Bygglov Byggnämnden*
Bra att veta om impregnerat trä*
Nymålning
Måla utomhus*
Bra att veta om trä*
Skruv- och Spikguide*
Snickerskola*
Måla inomhus
Bra att veta om limträ
Limträ – Dimensioneringstabeller
Bra att veta om träskivor

Utvändigt

Altan*
Trädäck på mark*
Bryggor*
Carport*
Tilläggsisolering av fasad*
Garage*
Boden*
Trappor*
Grindar*
Staket och plank*
Bockar*
Enkelboden*
Enkelstugan*
Tak över uterum*
Trädgårdsmöbler*
Lekstuga*

Förstuväst*

Lusthus*
Utedass*
Trädgårdskompost*
Cykelförråd*
Utvändiga träpaneler
Skateboardramper
Jakttorn
Gästboden
Relaxboden
Trädgårdsboden

Invändigt

Bastu*
Invändiga träpaneler*
Lägga trägolv*
Snickra med limfog
Montera lister och profiler

Renovering

Byta fönster*
Montera dörr*
Bygga innervägg*
Takpåbyggnad
Tillbyggnad

Faktablad: Så här många löpmeter behöver du till 1 m²

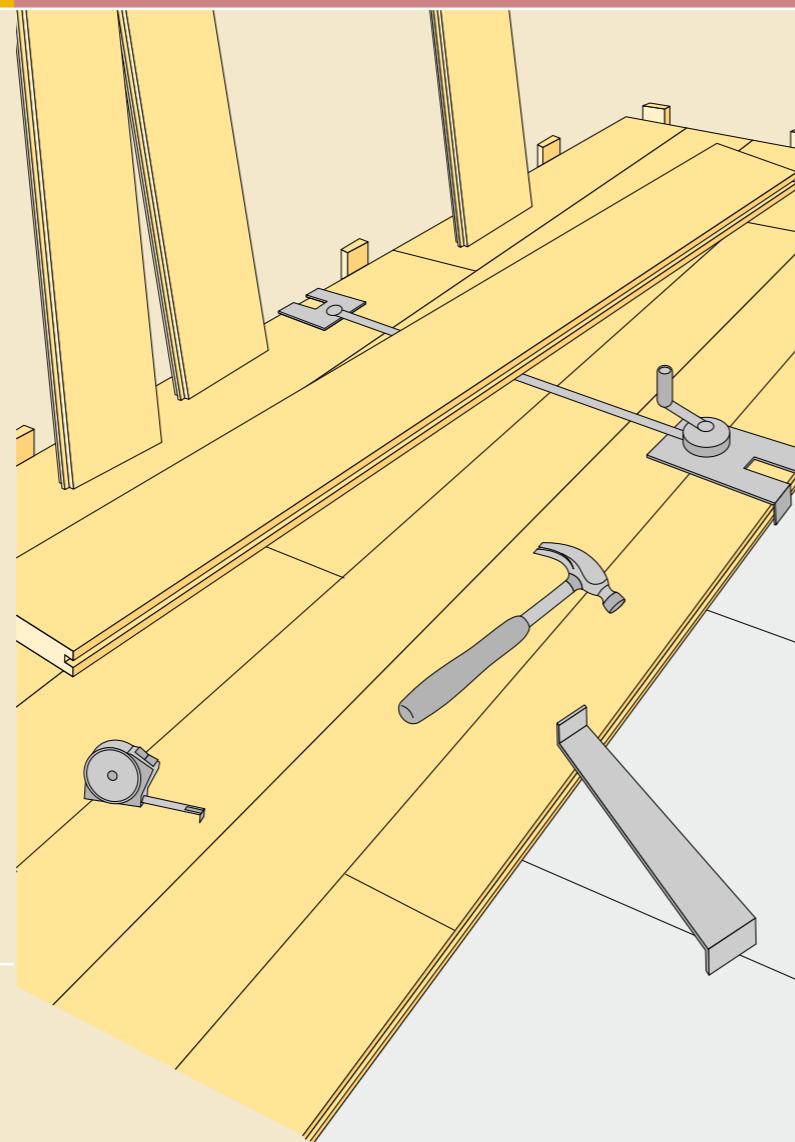
* Finns även som film i Bygg i trä-boxen (bygg-dvdfilmerna)

Innehållet i byggbeskrivningen bygger på information som tillhandahållits av olika experter och materialleverantörer. Föreningen Sveriges Skogsindustrier tar inte något ansvar för skada som må orsakas på grund av innehållet i byggbeskrivningen.

Rättigheterna till innehållet i denna byggbeskrivning tillkommer Föreningen Sveriges Skogsindustrier. Innehållet skyddas enligt upphovsrättslagen. Missbruk beivras. Kopiering av innehållet är förbjudet.

© Föreningen Sveriges Skogsindustrier, 2009

Lägga trägolv

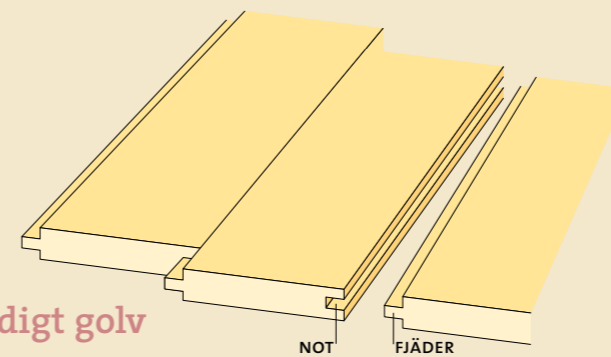

1 Massiva trägolv

Massiva trägolv är en naturprodukt av furu (tall) eller gran, där golvbräderna sponthylvlas med not och fjäder.

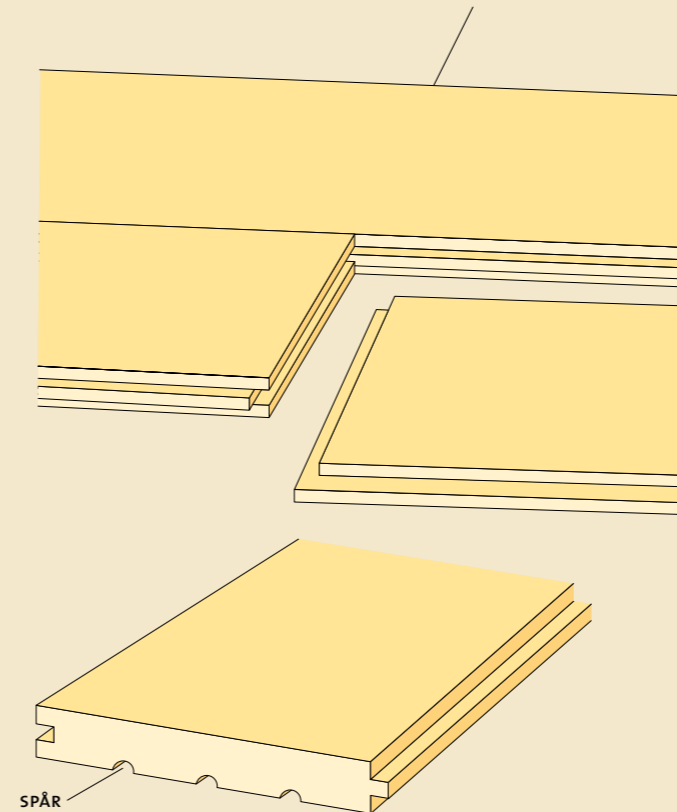
Även andra träslag förekommer, till exempel björk och ek. Olika bredder och tjocklekar finns för att passa olika typer av golv.

Alla mått är i mm där inget annat anges.

2 Färdigt golv

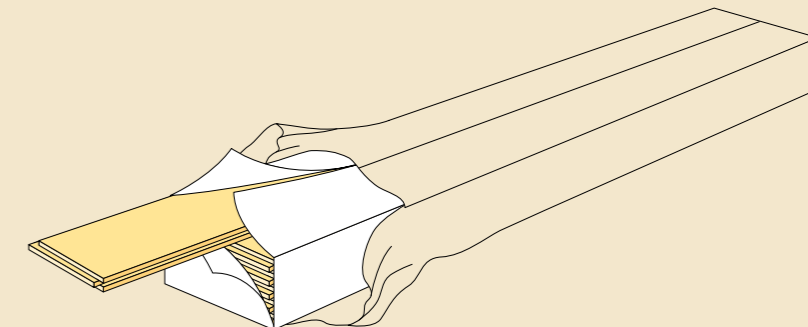
För lättare och mer ekonomisk läggning är golvbräderna hylvlade med not och fjäder även i kortändarna.

På baksidan är spår urfrästa för att underlätta formstabilitet.

Obs! Färdigt golv levereras i skyddande förpackning som inte ska brytas förrän monteringen påbörjas, annars finns risk att golvbräderna slår sig. Av samma anledning bör golvbräderna hållas inomhustemperatur vid inläggning. Förvara därför pake-ten med golvbräder under minst 48 timmar i det rum där de ska läggas. Temperaturen i rummet bör vara cirka 20° C.

Golvbräderna är fuktsäkert förpackade vid leverans, färdigbehandlade med lut eller med färgbets och olja och är färdiga att gå på direkt efter inläggning. Finns också utan ytbehandling.

3 Välja golvtyp

Valet beror dels på var golvet ska ligga, dels på underlaget och hur mycket utrymme det finns att bygga på höjden. Trægolv som skruvas eller spikas mot golvbjälkar kan vara ner till 20 tjockt. Reglar ska placeras med centrumavstånd (c-avstånd) högst 500 för 20 tjocka golvbräder eller lamellbräder och högst 600 för 22–33 tjocka golvbräder eller lamellbräder. Ska golvet läggas på befintligt golv av trä eller spånskivor bör en grå-lumppapp, eller skumplastfolie avsedd för golvläggning, läggas som mellanskikt. Går det att skruva eller spika golvet är detta att föredra.

Vid golvläggning på betongplatta är lamellgolvet att föredra. Det läggs in flytande med limning. Utöver grålumppapp, eller skumplastfolie avsedd för golvläggning som mellanlägg, behövs i källarplan även ett underskikt som fuktspärr, till exempel ventilerad fuktskyddsmatta.

För att golvet ska ventileras ordentligt måste man använda en ventilerad golvlist.

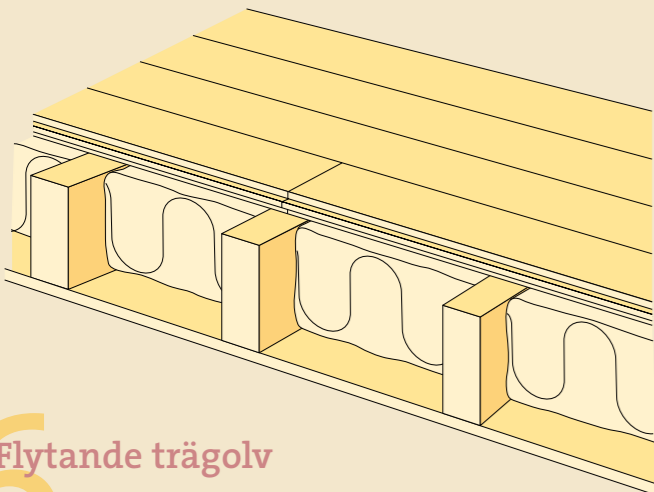
Bräderna bör läggas i rummets längdriktning för att få så långa skarvfria bräder som möjligt. Brädernas riktning bör ligga mot rummets fönster för att längdskarvarna ska synas minst i det infallande ljuset. De bredaste furubräderna med stor andel mörkare kärnvirke ger stark materialkänsla och har lång tradition i Skandinavien. Breda furugolvbräder kan också fås med kilform, som sågats bredare vid trädets rotände. De läggs in i oskarvade längder med rotändan åt vart annat håll.

4 Kvalitet

Furugolv finns ofta i olika sorteringar, beroende på hur mycket kvistar som förekommer i virket. Furuns naturliga gulvita färg, som med tiden mörknar, är uppdelad i ljus ytved och mörkare kärna. Granbräder har en ljusare färgton.

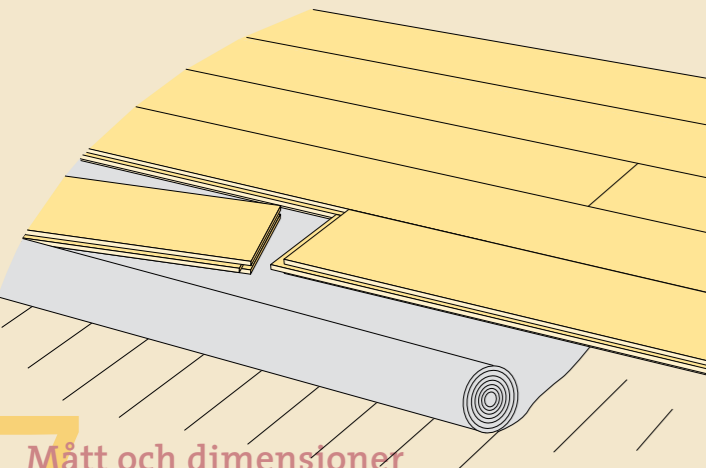
5 Självbärande trägolv

Om golvet läggs direkt på bjälklag och c-avståndet är standardiserade 600 bör golv tjocklek över 22 användas.

6 Flytande trägolv

Flytande tunt trägolv är vanligt vid renovering. Det kan läggas på de flesta underlag såsom väl uttorkad betong, skivmaterial eller befintligt golv. Det spikas eller skruvas inte, utan läggs in löst med limmade fogar. Den tunnaste dimensionen, 14, är konstruerad som en lamellbräda uppbyggd av tre stycken tvär-limmade träskikt. Det ger mindre fuktrörelser i golvet. Ett mellanlägg, till exempel grålumppapp eller skumplastfolie avsedd för golvläggning, bör användas vid läggning på befintliga golv. Vid läggning på betonggolv kan en ventilerad fuktskyddsmatta behövas som fuktavvisande underskikt. För att golvet ska ventileras ordentligt måste man använda en ventilerad golvlist.

7 Mått och dimensioner

De vanligaste tjocklekarna på färdiga golv:
14, 20, 25, 30.

Täckande bredd, vanligtvis:
113, 135, 158, 183

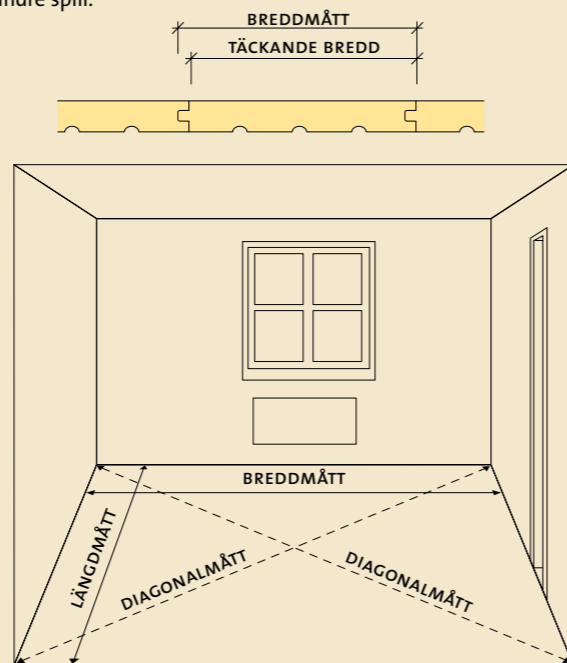
Bygg- och trävaruhandelns slätspont finns i en mängd dimensioner:
15 x 70, 95, 120, 145, 170
21 x 70, 95, 120, 145, 170
27 x 70, 95, 120, 145, 170
33 x 70, 95, 120, 145, 170

8 Virkesåtgång

Virkesåtgång, golv av furu eller gran. Löpmeter per kvadratmeter, spill ej inräknat.

Bredd hyvlat	Täckande bredd	Virkesåtgång lm/m ²
70	60	16,67
95	85	11,76
120	110	9,09
145	135	7,41
170	160	6,25

Exempel: Ett rum med golvarea 10 m² ska beläggas med massiva golvbräder med dimension 27 x 95 (tjocklek x bredd). Åtgång blir då 10 x 11,76 lm (exklusive spill). Mängden spill kan variera kraftigt. Ändspontade bräder ger mindre spill.

Golvets längd x bredd ger m² (kvadratmetermåtten). Kontrollmätning av diagonalmått ger besked om rummet är rakt eller snett.

9 Krympning/svällning

Trä är ett levande material som kan uppta och avge fukt. Fuktupptagning sväller träet och fuktavgång krymper det. När golvet skruvas eller spikas krymper varje bräda för sig. Under eldningssäsongen kan det därför bli små springor mellan varje bräda, som sedan går ihop när luftfuktigheten ökar under sommarsäsongen.

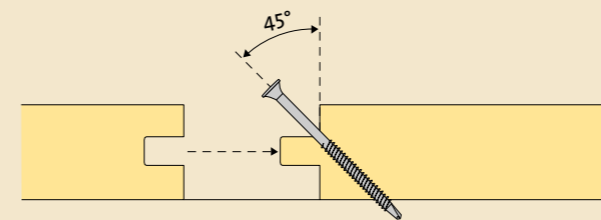
Vid limning däremot, blir all krympning/svällning koncentrerad vid en eller flera väggar. Därför behövs cirka 10–20 utrymme vid väggar. Detta döljs med bredare golvsocklar. Maximalt 30 m² sammanhängande limmade golv och maximalt 5,0 m breda är en bra tumregel. I större utrymmen ska en rörelsefog läggas, enligt golvtilverkarrens anvisningar.

10 Dold skruvinfästning

Varje bräda fästs på brädans fjädersida i 45° vinkel. Avstånd mellan fästpunkterna bör vara 600. Använd specialskruv med borrhäns för massiva trägolv för att undvika att spräcka träet.

Obs! Limma inte långsidorna.

Golv tjocklek	Minsta skruvlängd
14	42
20	44
25	47
30	62

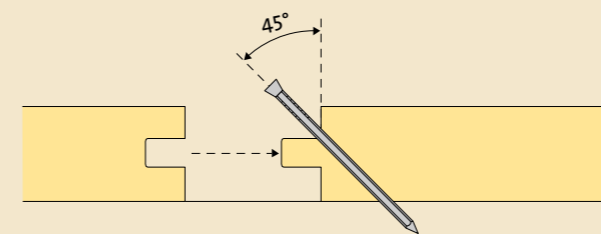

11 Dold spikning

Spikarna slås in på skrå i 45° vinkel på brädans fjädersida och försänks med en spikdrivare (dorn). Brädernas ändspont kan limmas för tätare skarvar. Använd varmförzinkad dyckert.

Obs! Limma inte långsidorna.

Golv tjocklek	Typ av spik
14	50–2,0
20	60–2,3
25	60–2,3
30	75–2,8

12 Golvvärme

Golvvärme kan användas i kombination med trägolv. Det finns fyra huvudtyper av golvvärmesystem:

- vattenburen golvvärme
- värmegolv med lågvolt
- elslingor
- aluminiumfolie med el.

För trägolv i kombination med golvvärme rekommenderas vattenburet värmesystem. Golvvärme får endast användas om en maximal yttemperatur på 27° C kan garanteras. Högre temperatur ger skador på golv materialet.

Skruvat eller spikat

Stäng av värmen helt och hållet och låt underlaget bli kallt. Se till att bjälklaget eller undergolvet är nedtorkat till cirka högst 10–15 % fuktkvot före läggning. Fuktkvoten (= kvot av vattnets vikt och träets torrsvikt) kan kontrolleras med hjälp av en elektrisk fuktkvotmätare. En tät ång-/fuktspärr behövs direkt under golvbräderna, vilket är viktigt om underlaget är över ett våtutrymme. Använd gärna ett värmesystem som fördelar värmen över en stor yta, till exempel golvplåt.

Med skruv finns alltid en möjlighet att lyfta golvet om problem uppstår med golvvärmen. Stäng aldrig av golvvärmen helt, inte ens sommardag.

Flytande (limmat)

Se till att betonggolvet eller undergolvet är nedtorkat till cirka 10–15 % fuktkvot före läggning. En tät ång-/fuktspärr behövs direkt under golvbräderna. Lägg golvet färdigt. Limma inte första och sista bräderna. Höj värmen successivt till rumstemperatur. Efter fyra veckor med värmen påslagen har golvet satt sig, och du kan limma fast första och sista bräderna. Stäng aldrig av golvvärmen helt, inte ens sommardag. Ett limmat golv i kombination med golvvärme är svårt att hålla sprickfritt.

13 Verktyg

Vid golvläggning behövs förutom golvbräder:

- hammare
- fogsvans
- tumstock
- stämjärn
- spikdrivare (dorn) vid spikning av trägolv
- baksmälla/vinkeljärn (för att komma åt att slå ihop golvbräderna vid väggar och andra svåra utrymmen).
- blyertspenna
- vinkelhake
- kofot
- sticksåg, alternativt cirkelsåg
- skruvdragare med bits
- trälim
- slagkloss (eller bit av en golvbräda)
- distansklossar
- kilar
- spik eller skruv
- limtving (vid montering av flytande golv)
- vattenpass/riktbräda
- brytbladskniv.

Tips! För att få ett rent sågsknitt, skär av de ytliga fibrerna med en brytbladskniv.

14 Montering med skruv eller spik

På bjälkar eller på undergolv av trä eller spånskiva.

1 Underlag. Före inläggning kontrolleras att golvbjälkarna eller spikreglarna är plana och ligger i nivå. Använd en lång riktbräda och vattenpass.

Ojämheter justeras genom hyvling eller genom att sala på remsor av tunn board. Vid läggning på befintligt undergolv används grålumppapp, eller skumplastfolie avsedd för golvläggning, som helt mellanskikt. Det dämpar stegljud.

2 Första brädan. Första brädan läggs med notsidan mot ena långväggen. Sätt 10 mm tjocka distansklossar mellan vägg och bräda både på kortsida och långsida.

3 Längdinpassning. Brädan som ska kapas vid vägg ändvänds och skjuts in mot vägg med en distanskloss emellan. Rita kaplinje och såga av.

4 Skarvning. Golvbräderna ska limmas i ändsponten och pressas på plats med avståndskilar, eller använd baksmälla/ vinkeljärn för att få fogen tät. Överflödigt lim torkas bort direkt med en fuktig trasa.

Obs! Långsidor limmas inte när golvet ska skruvas eller spikas. Saknas ändspont måste skarvning ske mitt på regeln – ej två intill varandra, endast en är tillåten.

5 Justering. Kontrollera med ett riktsnöre att första brädraden ligger rakt. Justera med kilar mot långvägg.

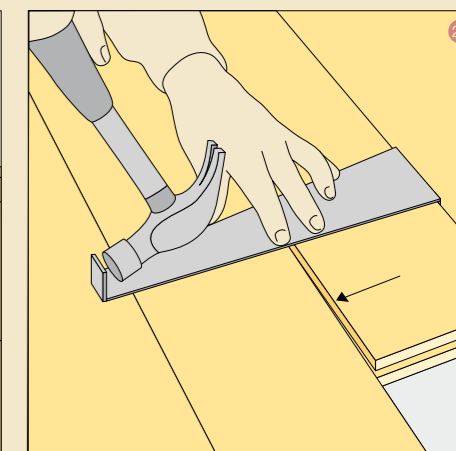
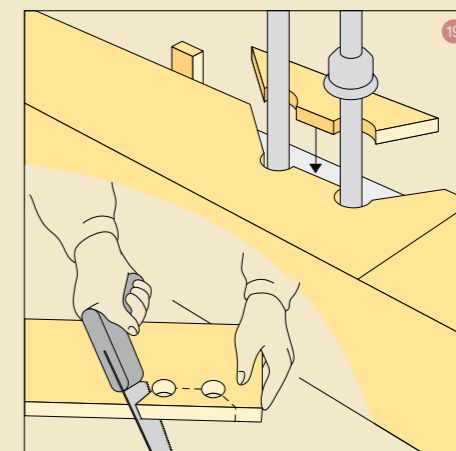
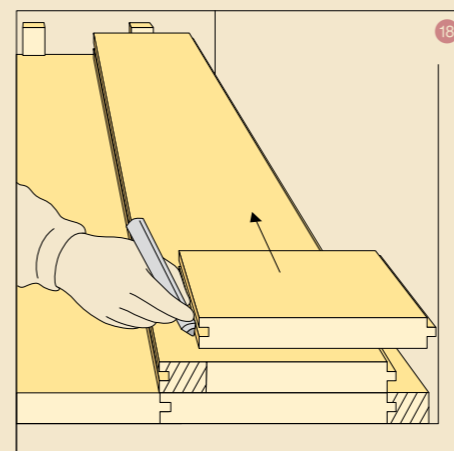
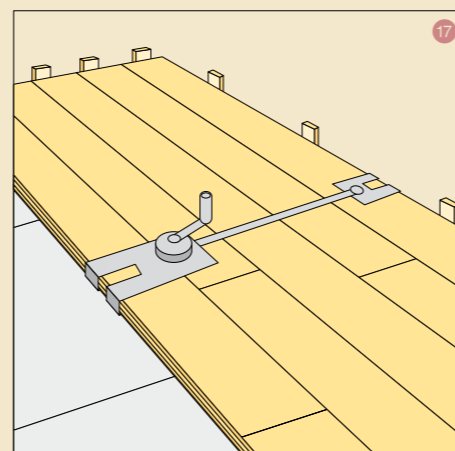
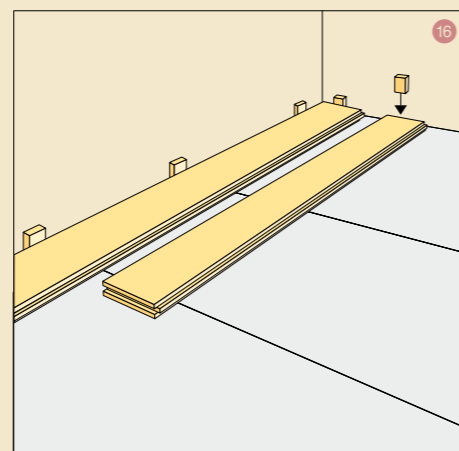
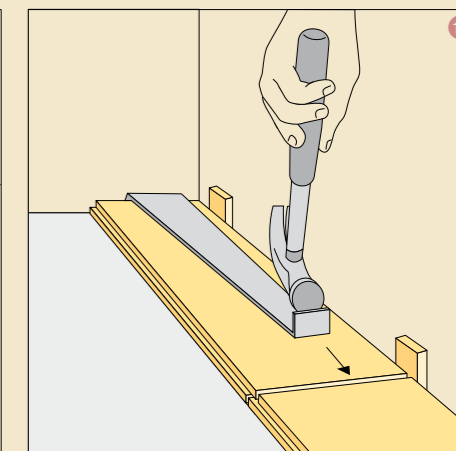
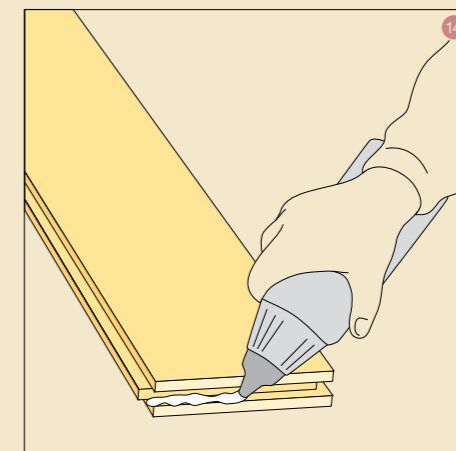
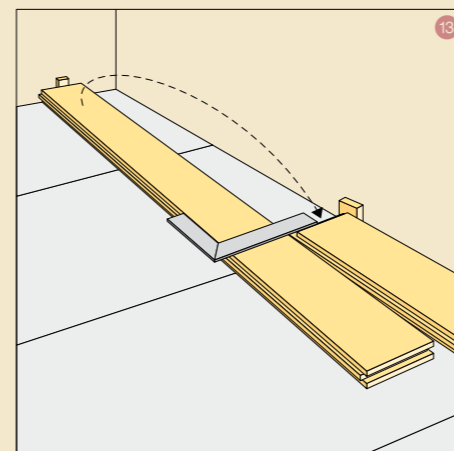
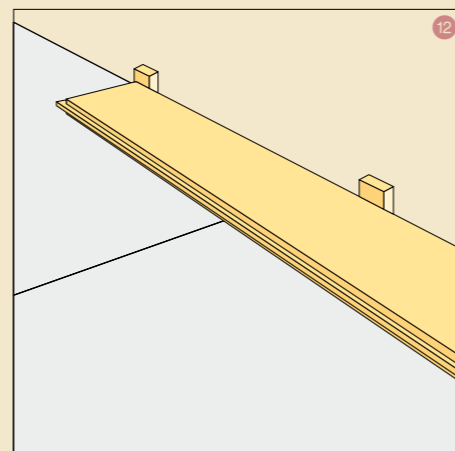
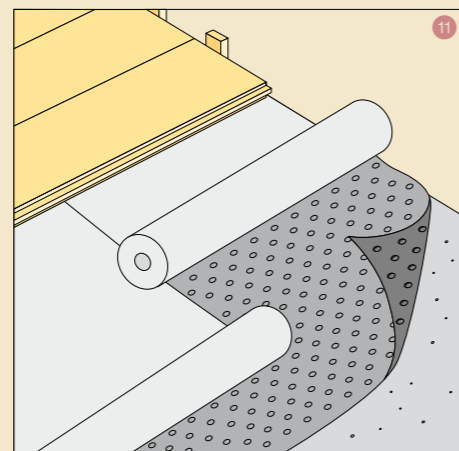
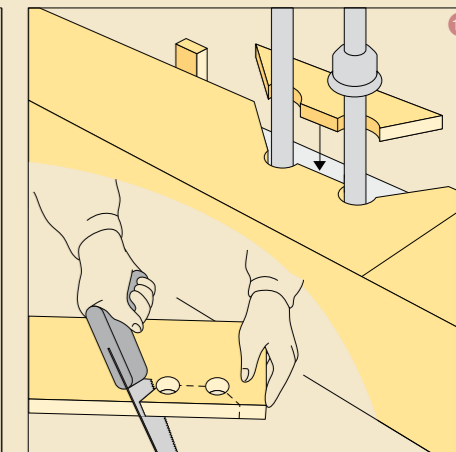
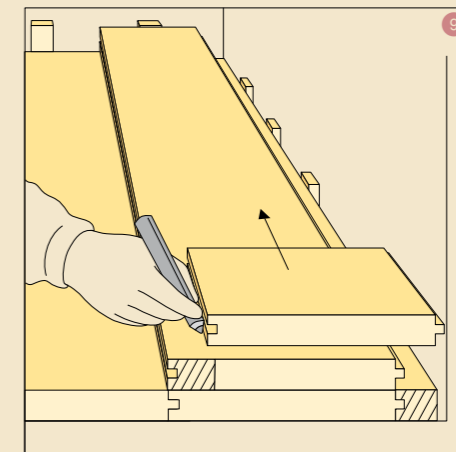
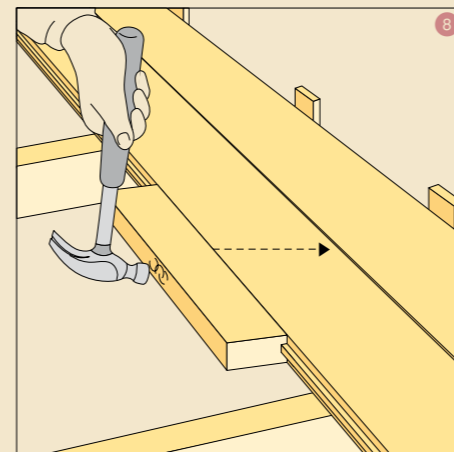
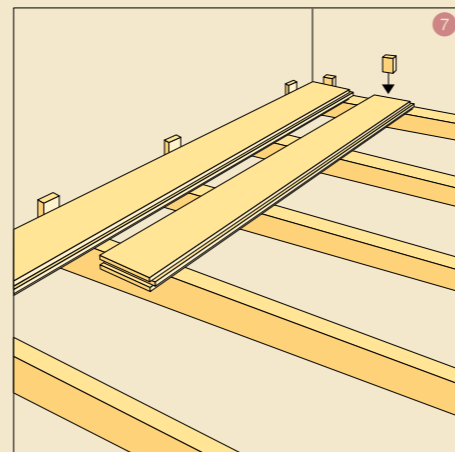
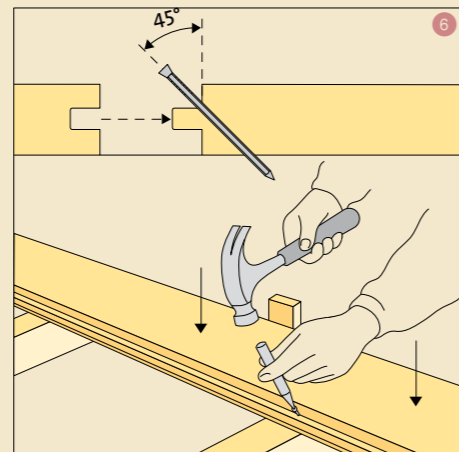
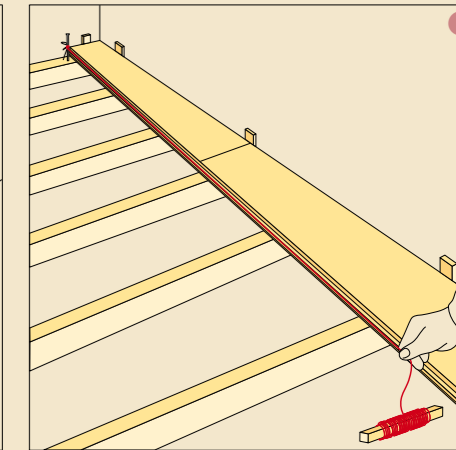
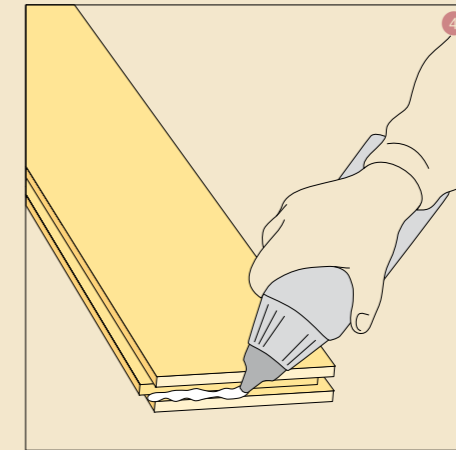
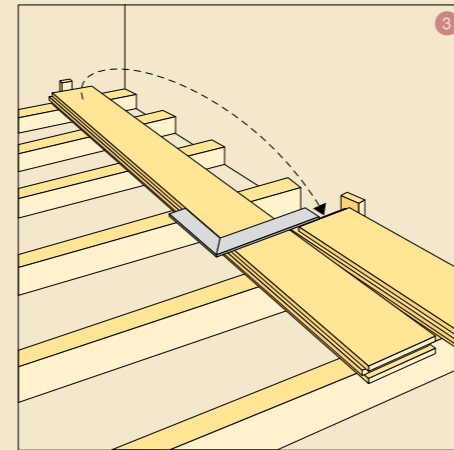
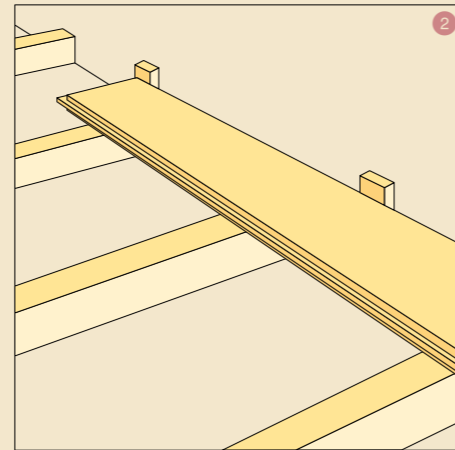
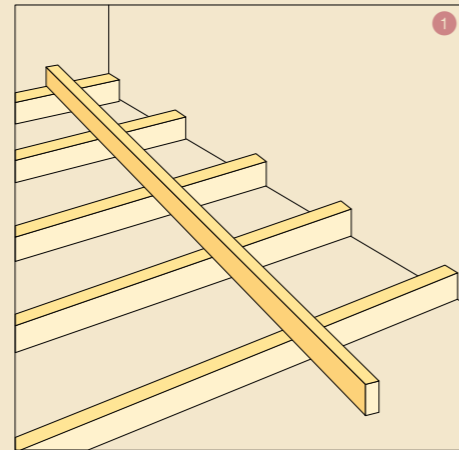
6 Skruvning eller spikning. Skruva första brädraden så nära vägg att sockel täcker skruvskallar. Skruva sedan i 45° vinkel vid fjäderns överkant. Vid spikning slås sista spikdelen ner med en spikdrivare (dorn). Akta den tunna fjädern. Avstånd mellan skruvar, alternativt spikar, ska vara cirka 600. En vid varje regel. Belasta brädan när du gör infästning för att slippa knarr.

7 Andra brädraden. Vid montering av andra brädraden börjar man med den bräda som blev över från första raden.

8 Sammanfogning. Bräderna slås ihop med en slagkloss, en cirka 300 lång golvbrädebit. Slå aldrig direkt på golvbrädan.

9 Sista brädan. Sista brädraden måste vanligen längdklyvas. Lagg brädan som ska klyvas rakt ovanpå sista brädan och rita såglinjen mot en brädstump som förs längs väggen. På så vis tas skevheter i väggen upp. Om den sista brädraden blir för smal för att skruva in kan den limmas ihop med den näst sista brädraden, innan den skruvas fast. Använd kofot eller kilar för att pressa sista brädraden på plats. Se till att få sista brädan med 10 mm avstånd från väggen.

10 Rör. Mät ut läge på brädan och borra hål som är 10 mm större än röret. Sticksåga på skrå in mot hålet. Montera brädan och limma därefter dit den bortsågade biten. Ta bort alla passbitar innan golvsocklarna monteras.

15 Montering med lim – flytande golv

11 Underlaget. Underlaget ska vara rent, torrt och plant. Betonggolv på mark bör förses med en ventilerad fuktskyddsmatta. Ovanpå läggs ett mellanlägg av grålumppapp, eller skumplastfolie avsedd för golvläggning. Rörelsefog mot väggar och rörgenomföringar utförs med hjälp av distansklossar, cirka 10 mm per inlagd breddmeter fördelat på två väggar.

12 Första brädan. Första brädan läggs med notsidan mot ena långväggen. Sätt distansklossar mellan vägg och bräda, både på kortsida och på långsida.

13 Längdinpassning. Brädan som ska kapas vid vägg ändvänder och skjuts in mot vägg med en distanskloss emellan. Rita kaplinje och såga av.

14 Limning. Använd ett snabbtorkande lim. Lägg in en limsträng i notspåret.

15 Skarvning. Använd baksmälla/vinkeljärn för att få fogen tät. Det går också att pressa lätt med en kofot mot väggen.

Kom ihåg att skydda väggen. Lägg en kloss mellan kofoten och väggen.

16 Andra brädraden. Vid montering av andra brädraden börjar man med den bräda som blev över från första raden.

17 Limtving. Använd limtving med band för att pressa ihop golvet. Kilar och slagkloss går också bra. Torka bort allt överflödigt lim med en fuktig trasa.

Avståndet mellan tvärskarvar bör vara minst 500.

18 Sista brädan. Sista brädraden måste vanligen längdklyvas. Lägg brädan som ska klyvas rakt ovanpå näst sista brädan och rita såglinjen mot en brädstump som förs längs väggen. På så vis tas skevheter i väggen upp.

Om den sista brädraden blir för smal för att limmas in, kan den limmas ihop med den näst sista brädraden innan den limmas fast.

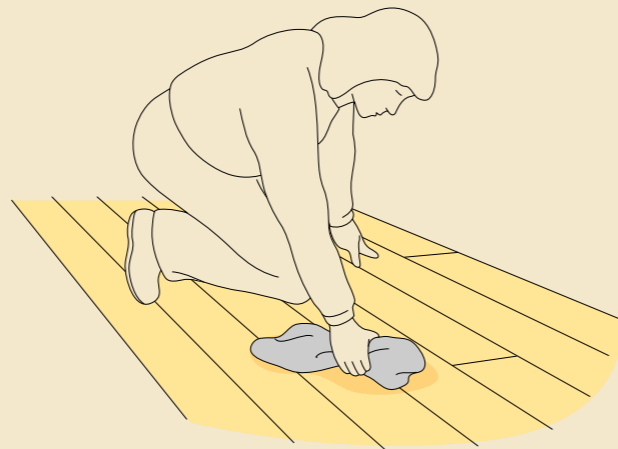
19 Rör. Mät ut läget på brädan och borra hål som är 20 mm större än röret. Sticksåga i skrå in mot hålet. Montera brädan och limma därefter dit den bortsågade biten.

20 Montering av sista brädan. Sista brädan slås på plats med en baksmälla/vinkeljärn. Det går även att använda en kofot försiktigt mot väggen.

Ta bort alla passbitar runt golvet och kontrollera att golvbräderna kan röra sig fritt under golvsocklarna.

16 Ytbehandling

Syftet med ytbehandling är att få ett skyddande ytskikt på träet som underlättar rengöring. Ytskiktet ska helst tillåta träet att andas och röra på sig och naturligtvis ge trägolvet en vacker yta.

Skurgolv. Vid såpskurning blir ytan mättad med såpa. Den blir hårdare på sikt och får en gråvit färgton.

Oljade golv. Oljade bräder framhäver träkänslan genom sin mjuka varma yta, där trädets ådring och färgskiftning framhävs. Eftersom oljan tränger in och förenar sig med veden får golvet en slagålig yta. Intryckningsskador kan repareras genom att området fuktas. Vedfibrerna sväller och reser sig, därefter stryker man på ny olja och polerar.

Golvolja finns även med pigment som ger en laserande effekt. Vanligast är vitt pigment som gör ytan ljusare.

Försummar man underhållet kan det innebära att golvet blir förstört då det mister sin slitstyrka och blir svårt att få rent. Med ett oljat golv får man räkna med ett visst underhåll.

Fördelar:

- tål viss typ av slitage bättre
- lätta att reparera punktsskador.

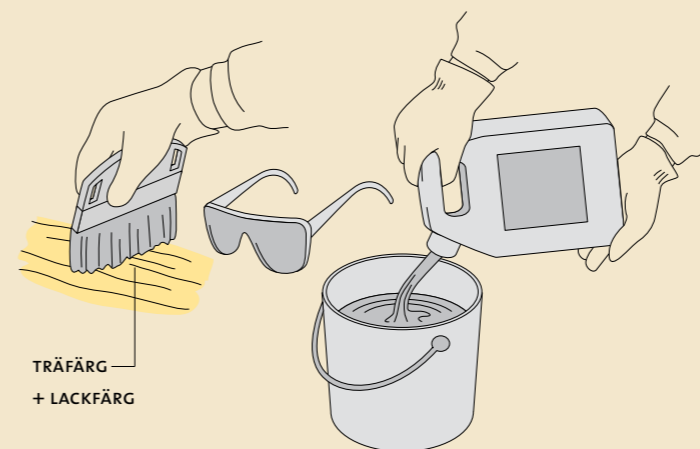
Nackdelar:

- kräver underhåll.

Lutbehandlade golv. Lutbehandling kombineras ofta med inoljning och såpning, vilket gör att golven inte gulnar och mörknar.

Kalkade och betsade golv. Infärgning av golv, som kan kombineras med oljning. Kalken ger en ljus färgton. Bets finns i olika färger.

Målade golv. Laserande eller täckande färger ger stor möjlighet till variation och mönster, till exempel rutor, raka, diagonala eller dekorlinjer och friser. Färgskikt har dock begränsad hållbarhet mot slitage.

Lackade golv. Ger en slät yta med viss glans och hög slitstyrka som är nästan okänslig för spill. I dag används enbart vattenburna golvlacker, vilka håller bättre mot slitage än de gamla syrahärdande lackerna. De är också bättre ur miljösynpunkt.

Fördelar:

- enkel skötsel
- välj glans.

Nackdelar:

- repor/skador kan synas mer än på oljebehandlade golv
- kan upplevas som kallare
- svårare att punktlaga.

Läs mer i Byggbeskrivning Måla inomhus.

17 Underhåll

1. Underhåll. Underhåll är att sopa eller dammsuga, och med jämna mellanrum tvätta eller skura med såpa. Använd aldrig för mycket vatten på ett trägolv. Vrid ur trasan.

Oljade och lutade golv. Oljar du ditt lutbehandlade golv får du ett golv som tål de flesta ämnen. Oljan bildar en spärr mot smuts och våtskador. Trägolven mår bäst av normal städning – sopa eller dammsug. Torka med trasa eller mopp som doppas i såpvatten och vrids ur innan den används. Tänk på att oljebehandlingen måste förnyas, hur ofta beror på hur mycket golvet används. Efter några veckor kan golvet börja såprengöras igen.

Obs! Efter att du oljat in golvet, måste trasan brännas eftersom den kan självantända.

Lackade golv. Dammsug och torka av med fuktig trasa eller golvmopp då och då, lite rengöringsmedel i vattnet är bra. Moppen eller trasan ska vara väl urvriden. Ta bort fläckar av fett, bär eller rödvin så fort du kan. Våttorka direkt.

Lutade och såpbehandlade golv. Såpan ger golvet en smutsavstötande yta. Du städar på samma sätt som vid oljebehandlade eller lackade golv, det vill säga dammsuger och torkar av med såpvatten. Vrid ur trasan eller moppen väl.

Såpbehandling av golvet bör göras ett par gånger per år. En överfettad golvsåpa med vitt färgpigment rekommenderas. Det ger golvet en ljus, fin lyster.

Såpvatten. Använd tensidfri golvsåpa. Såpan gör rent och återfettar ytan. Den har en likartad uppbyggnad som olja och minimerar behovet av att olja golvet.

2. Renovering. Är golvet mycket repigt och misskött och har slag, eller tryckmärken, bör man slipa hela ytan ren med en slipmaskin. Därefter kan man behandla ytan med valfri teknik.

